

Yerel Siyasette Kadın Muhtarlar: Kırklareli Örneği

Zuhal CANGÖZ¹

Sezgin SEZGİN²

Öz

Makale Türü
Araştırma Makalesi
Başvuru Tarihi
26.12.2024
Kabul Tarihi
27.03.2025
DOI
10.53306/klujfeas.1607610

Dünyada kadınların siyasette temsili erkeklerin oldukça gerisindedir. Erkek egemen siyaset, siyasetin eril dili, toplumların kadına biçtikleri geleneksel roller, kadınların sosyo-ekonomik özgürlüklerinin istenilen düzeyde olmaması kadınların siyasette daha az temsil edilmesine sebep olmaktadır. Kadınların siyasette düşük temsili, dünyaya paralel biçimde Türkiye’de de görülmektedir. Yerel siyasette seçimle göreve gelen aktörler; büyükşehir belediye başkanı, ilçe belediye başkanı, ilçe belediye meclis üyeleri, il genel meclisi ve muhtarlardır. Türkiye’de muhtarlık kurumu, hem mahalle hem köy düzeyinde yer almaktadır, ancak çalışmanın sınırlılığı gereği yalnızca mahalle muhtarları ele alınmıştır. Bu çalışmanın amacı; Türkiye’de yerel siyasette kadın temsili Kırklareli’nde görev yapan kadın mahalle muhtarları üzerinden incelemektir. Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden kartopu örnekleme yöntemi kullanılarak hazırlanmıştır. Çalışmanın örneklemini Kırklareli’nde 31 Mart 2019-31 Mart 2024 yerel seçim döneminde görev yapan kadın mahalle muhtarları oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında 12 kadın mahalle

muhtarından 10’u ile yarı yapılandırılmış mülakat formu hazırlanarak görüşme gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonucunda Kırklareli’nde yerel siyasette kadın muhtar temsili düşük olduğu, kadınların yerel siyasete katılım sürecinde çeşitli engellerle karşılaştıkları görülmüş ve birtakım önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yerel Siyaset, Mahalle, Muhtar, Kadın, Kırklareli

Atf: Cangöz, Z. ve Sezgin, S. (2025). Yerel siyasette kadın muhtarlar: Kırklareli örneği. *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(1), 86-116. <https://doi.org/10.53306/klujfeas.1607610>

Bilgilendirme: Bu çalışma “Araştırma ve Yayın Etiği” değerlerine uygun olarak hazırlanmış ve benzerlik kontrol programında kontrol edilmiştir. Çalışmanın tüm sorumluluğu yazar(lar)a aittir. Çalışmaya ait araştırma ve yayın etiği beyanlarına son sayfada yer verilmiştir.

¹ Sorumlu Yazar: Bilim Uzmanı, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, zuhalcangoz@gmail.com, ORCID: 0009-0007-6140-6150.

² Dr. Öğr. Üyesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, sezgin_sezgin@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-6625-3997.

Women Muhtars in Local Politics: The Case of Kırklareli

Zuhal CANGÖZ³

Sezgin SEZGİN⁴

Abstract

In the world, women's representation in politics is far behind that of men. Male-dominated politics, the masculine language of politics, the traditional roles that societies assign to women, and women's lack of socio-economic freedom cause women to be underrepresented in politics. The low representation of women in politics is observed in Turkey in parallel with the rest of the world. The elected actors in local politics are the metropolitan mayor, district mayor, district municipal council members, provincial general assembly and mukhtars. The institution of mukhtars in Turkey exists at both the neighborhood and village levels, but due to the limitations of this study, only neighborhood mukhtars are discussed. The aim of this study is to examine women's representation in local politics in Turkey through female neighborhood mukhtars in Kırklareli. The study was prepared using snowball sampling method, one of the qualitative research methods. The sample of the study consists of female neighborhood mukhtars serving in Kırklareli in the local election period of March 31, 2019-March 31, 2024.

Within the scope of the study, a semi-structured interview form was prepared and interviews were conducted with 10 of the 12 female neighborhood headmen. As a result of the study, it was observed that the representation of women mukhtars in local politics in Kırklareli is low, women face various obstacles in the process of participation in local politics and some suggestions were made.

Keywords: Local Politics, Neighborhood, Mukhtars, Woman, Kırklareli

Citation: Cangöz, Z. ve Sezgin, S. (2025). Women muhtars in local politics: the case of Kırklareli. *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(1), 86-115. <https://doi.org/10.53306/klujfeas.1607610>

Statement: This study was prepared in accordance with the values of "Research and Publication Ethics" and checked in a similarity control program. All responsibility for the study belongs to the author(s). The statements of research and publication ethics of the study are given on the last page.

Article Type	Research Article
Application Date	2024.12.26
Acceptance Date	2025.03.27
DOI	10.53306/klujfeas.1607610

³ Corresponding Author: Science Expert, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Political Science and Public Administration, zuhalcangoz@gmail.com, ORCID: 0009-0007-6140-6150.

⁴ Assistant Professor, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Political Science and Public Administration, sezgin_sezgin@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-6625-3997.

Giriş

Kadınlar geçmişte ve günümüzde kendilerine yüklenen: annelik, bakıcılık, yemek yapma gibi rolleri üstlenmişlerdir ya da toplum tarafından bu rollere itilmişlerdir. Dünyada kadın ver erkek nüfusu birbirine yakındır fakat birbirine yakın olsa da hak eşitliği tam olarak sağlanamamıştır. Bu durum en gelişmiş ülkelerde de aynı seviyelerdedir. Sanayi devrimi ve Fransız devrimi ile birlikte çıkan düşünce akımlarından etkilenen kadın örgütleri hak arama çalışmaları içerisine girmiştir. Türkiye’de kadınların hak arama çabaları dünya ile paralel olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye’de toplam nüfus yaklaşık 85 milyon kişidir. Türkiye’de kadın nüfusu 42 milyon 638 bin 306 kişi, erkek nüfus yaklaşık 42 milyon 734 bin 71 kişidir. Cinsiyetlere göre oransal dağılımda; toplam nüfusun %49,9’unu kadınlar oluştururken, %50,1’ini ise erkekler oluşturduğu görülmektedir (TÜİK, 2023). Türkiye’de nüfusun cinsiyet dağılımı oranları yarı yarıya seyrettiği görülmektedir. Kadınlar ilk kez siyasal haklarını 1930 belediye seçimlerinde arkasından da 1933’te muhtarlık seçimlerinde ve 5 Aralık 1934 tarihinde de ise milletvekili seçme ve seçilme haklarını kullanmışlardır. 1935 yılında yapılan milletvekili seçimi sonucunda 401/17 kadın ilk kez milletvekili olmuştur (Sarısaman, 2023, s. 2-3). Kadınlara verilen seçme seçilme hakkından doksan yıl sonra 1999 ve 2019 yılları arasında yapılan tüm seçimlerin sonuçlarına göre, Türkiye’de kadın belediye başkanı en çok %3, il genel meclisi üyeliğinde kadın üye sayısı %4,7 ve belediye meclis üyeliğinde ise %11 oranındadır (Kaşıkırık ve Dokuzcan, 2022, s. 5-6). 2023 yılında ise 599 milletvekili içinden sadece 119, kadın milletvekili meclise girmeye hak kazanmıştır (TÜİK, 2024). Türkiye’de kadınlara seçme ve seçilme hakkı verilen ilk seçimler 1930 yılında gerçekleştirilen belediye başkanlığı seçimleridir fakat bu seçimlerde Türkiye il kadın belediye başkanı çıkartamamıştır. Türkiye’nin ilk kadın belediye başkanı bir belde de seçilen “Sadiye Hanım” olmuştur (Tuna ve İşlek, 2022: 299-311). Türkiye ilk il belediye başkanı (Mülfide İlhan) ise 1950 yılında çıkartmıştır. 2019 yılında yapılan yerel seçimlerde ise 1.389 belediye başkanından sadece 42’si kadındır (Sezgin, 2019: 28-29). Türkiye’de kadın muhtar oranları ise 1933’ten 2014 yılına kadar %1 iken, 2019 yerel seçimlerinde %2,14’e kadar artmıştır (Kaşıkırık ve Dokuzcan, 2022, s. 8). Türkiye’de kadın ve erkek nüfus oranları birbirine yakın olduğu görülürken, kadınların siyasi katılım oranları ve karar alma mekanizmalarındaki temsil seviyeleri oldukça düşüktür. Temsil seviyelerinin düşük kalmasında; kadınların özgüvensiz olması, erkek egemen siyasetin kadınları siyasetin dışarısında tutmaya çalışmaları, toplumda kadına yüklenen roller, toplumun kadınların siyasal alanda başarısız olacağı düşüncesi, tüm bunlar siyasi alanda kadın oranlarının düşük seviyelerde kalmasına sebep olmuştur. Ataerkil bir yapıya sahip olan dünyada kadınlar genellikle aile içi roller ile sınırlı kalmıştır.

Bu çalışmada, mahalle muhtarlıklarının kadınların siyasete giriş aşamasındaki etkisi ve kadınların muhtarlık sürecinde kadın olmalarından kaynaklı yaşadığı zorluklar üzerinde durulmuştur. Kadın olmanın mahalle muhtarlığı üzerindeki avantaj ya da dezavantajları değerlendirilmiştir. Yerel yönetim birimi olmayan mahalle muhtarlıkları Türkiye’de halka en yakın birimlerdir. Mahalle muhtarlarının halk tarafından yerel seçim ile seçilmesi, siyasi partilerden bağımsız olması -bu sebepten baskı ya da üst kademe etkisi altında kalınmaması-, kolay ulaşılabilirlik (muhtar olmak için aranılan şartlar: 18 yaşında olmak, okur-yazar olmak vs.) kadınların aday olmasını kolaylaştırmaktadır. Mahalleler, sınırları belirli, komşuluk ilişkileri kuvvetli, iletişimin yüz yüze ve güçlü olduğu yerleşim birimleridir, bu sebepten kadınların kendilerini tanıtmaları kolay olmaktadır. Halkın seçimle göreve getirdiği, kolay ulaşılabilirlik gibi özelliklerinin olması ve halkın katılım yollarıyla alınan kararlara müdahalede bulunabilmesi kadınların

katılımı kolay kılarken aynı zamanda demokrasinin gelişimi için kadınların karar alma mekanizmalarına katılabilir olması büyük bir önem arz etmektedir.

Bu çalışmanın amacı; Türkiye’de yerel siyasette kadın temsili Kırklareli’nde görev yapan kadın mahalle muhtarları üzerinden incelemektedir. Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden kartopu örnekleme yöntemi kullanılarak hazırlanmıştır. Çalışma temel olarak üç bölüm üzerinden oluşturulmuştur. İlk olarak muhtarlığın kavramsal çerçevesi çizilmiş, daha sonra kadınların dünyada ve Türkiye’de yerel siyasete girişte karşılaştıkları engeller üzerinde durulmuş ve daha sonra Kırklareli’nde görev yapan kadın muhtarlar ile gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış mülakatlardan elde edilen bulgular değerlendirilmiştir.

1. Osmanlı’dan Günümüze Muhtarlık Kurumunun Gelişimi

Muhtar kavramı, Osmanlı İmparatorluğu yapısında farklı topluluklar içinde seçilmiş olan kişiler için kullanılmıştır. Sözlükte “seçilmiş” anlamına gelmektedir. Mahalle ve köy işlerinin yürütülmesi ve yönetilmesi için atanan seçilmiş kişilerdir. Dış ülkelerin hükümdarı veya yöneticisi konumunda olan kişilere hitap ederken kullanılmış, İran ve Hindistan tüccarları, kendileri arasından İstanbul’a göndermek için temsili seçtikleri tüccarları nitelendirirken kullanılmaktaydı. II. Mehmet teşkilat kanunnamesinde yazdığı unvanında muhtar kelimesini “muhtârü’l-küberâ” olarak ifade ettiği; Eflak ve Boğdan Voyvodalarına “muhtârü’l-ümerâ’l-milleti’l-Mesîhiyye” şeklinde hitap eder; İngiltere kraliçesi ve diğer Hristiyan hükümdarlar içinde bu lakabı kullanmıştır (Akyıldız, 2006).

II. Mahmut’un yaptığı yeniliklerle gelişen muhtarlık kurumu kurulmadan önce köylerde köy kethüdarları, kadılar, subaşlar, imamalar, ihtiyar ve seçilmiş kişi olarak bilinen muhtar denilen kişilerin görev yaptığı bilinmekteydi. Gayrimüslim mahallerde ise imamın yaptığı görevleri kocabaşı yapmaktadır. Köy kethüdarları tarihinde az bilgi olsa da seçim yapılarak seçilen köy sınırları içinde güvenliği sağlamakla görevli kişilerdir ve daha sonra yerlerine ayanlar gelmiştir. Ayanlarda seçimle gelseler de çıkar meseleleri ile bu düzen bozulmuştur (Çadircı, 1993, s. 3-11).

Osmanlı İmparatorluğu mahallelerde düzeni ve güvenliği sağlamak için vergi işlerinin yürütülmesi için İstanbul kentinde 1826 yılında İhtisap Nezaretini kurmuştur. Nezaret taşralarda hızlıca uygulamaya konmuş ve eyaletlere sancaklara ihtisap ağaları atanmıştır. Osmanlı İmparatorluğu’nda kadılar beledi işlerin gerçekleştirilmesinde muhtesiplerden yardım alırdı. Muhtesiplerin yaptıkları görevler arttırılarak bir nizamname hazırlandı ve görevler ihtisap ağalarına aktarıldı. İhtisap ağaları namaz kılmayan kişilere, oruç tutmayan kişilere ve yalancı şahitlik yapan kişilere cezalar vermekle yükümlü oldu; esnafın hakkında denetleme ve ölçü aletlerinde kandırma olmasına karşı kontrolleri, mahalle hamamlarında müslim gayrimüslim ayrımlarının gerçekleştirilmesi gibi işlerden -ceza vermek- bağlayıcı karar alabilmekle sorumlu tutuldu. Muhtarlık kurumu, Yeniçeri Ocağı’nın kaldırmasındaki eksiklerden dolayı denetimin işleyişinin sağlanması için ortaya çıkmıştır. Muhtar kelimesi güncel bir kelime olmasına rağmen kökeni daha eskiye dayanmaktadır. Muhtar kelimesi seçilmiş anlamına gelmektedir; kurumun kurulmadan önce köy, mahalle ve kasabaların yönetiminden denetlenmesinin halk içinden güvenilir kişiler sorumlu tutulurdu (Güneş, 2009, s. 6).

Muhtarlık Kurumu tarih sahnesine ilk kez II. Mahmut döneminde çıkmıştır. Osmanlı Dönemi’nde küçük bölgelerde güvenlik ve devlet adına verilen görevleri, fermanları yerine getiren yeniçerilerin görevlendirildiği alanlar Vaka-i Vakvakiye olayı ile beraber yeniçerilerin ortadan kaldırılmasıyla boş kalmıştır. Boşluğu kapatmak için muhtarlık teşkilatı kurulmuştur. İlk muhtarlık 1829’da İstanbul’da kurulmuş, taşrada ise ilk kez 1833’te Kastamonu’da kurulmuştur. Muhtarlıklar düalist bir yapıyla

kurulmuştur. Genellikle mahalle halkının tanınmış kişileri içinden seçilen evvel ve sani (birinci ve ikinci) muhtar görev yapmaya başlamıştır (Şahin ve Işık, 2011, s. 223-227). Muhtarlık kurumunun başarılı olması sonucunda İstanbul dışında ilk muhtarlık Kastamonu'da kurulmuştur. Kastamonu'nun muhtarlık kurumundan nasibini ilk alan vilayet olmasının sebebi ise kazadaki Ayan Hacı Ömer'in yaptığı yolsuzluk ve zulümlerin Dede Mustafa Ağa'ya şikâyet edilmesi sonucunda ayan seçilememiş ve sonucunda İstanbul'daki gibi muhtarlık kurumunun Kastamonu vilayetinde kurulmasıyla duruma çözüm bulunmuş ve sonucunda da tüm vilayetlerde kurulmasına teşviki olmuştur (Ortaylı, 2000, s. 108-109).

1864 yılında Vilayet Nizamnamesi ile köylere ilişkin ilk hükümler ve köyün yerel yönetim birimine dönüşeceğine dair ipuçlarının olduğu gözükmiştir. Nizamname' de kent ve kasabalardaki en az elli hane bir mahalle ve her mahalle de köy olarak nitelendirilmiştir. Osmanlı'nın heterojen yapısından dolayı her mahalleye dinleri farklı olan insanlar için iki muhtar bir tane ihtiyar meclisi kurulmuştur. Nizamname' de köylere tüzel kişilik verilmemiştir (Parlak, 2020, s. 306).

22 Ocak 1871 tarihinde yayımlanan İdâre-i Umûmiye-i Vilâyet Nizâm-nâmesi toplamda 129 madde ve madde-i mahsustan (özellikle belirtilmiş madde) oluşmaktadır. Tanzimatçıların reformlarının bir parçası olan nizamname Osmanlılık ideolojisini kapsamaktadır. İmparatorluk dağılması diye oluşturulan, 42 yıl yürürlükte kalan istikrarlı nizamnamede vilâyet, liva (sancak), kazâ, nahiye ve köy yönetiminin ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Nizamname günümüzde varlığını sürdüren mülki idarelerin temellerinin oluşmasını sağlamıştır. Vali muavinliği ilk kez oluşturulmuştur ve mülki amirlerin görev ve yetkileri belirlenmiştir. Nizamnameye göre; livalarda (sancak biriminde) mutasarrıf, kazalarda kaymakamlar, nahiyelerde nahiye müdürü yönetimi sağlarken, köylerde ise (en küçük idari birim olarak belirtilmiştir) muhtarlar -seçimle-yönetimi sağlayacaktı. 1871 Nizâm-nâmesi ayrıca ilk kez oluşturulan nahiyeler, kazalar ve köyler arasında idari birim olarak belirlenmiş; beş yüz kişi üstü olan köy ve çiftlikler nahiye sayılmıştır (Seyitdanlıoğlu, 1996, s. 89-103).

22 Ocak 1871 tarihinde İdâre-i Umûmiye-i Vilâyât Nizam-nâmesi ile nahiye müdürlüğü yapılandırıldı ve böylece muhtarlar hükümet ile ilişkisini nahiye müdürü ile sağlamaya başlamıştır. 1871 yılına gelindiğinde nizamnameler yürürlükten kaldırılarak yerine tanzimat döneminden meşrutiyet dönemine kadar devam edecek olan I. Dünya Savaşı öncesi 1913 yılında İttihad ve Terakki tarafından çıkarılan İdâre-i Umûmiye-i Vilâyât Kânûn-ı Muvakkati taşradaki son düzenleme olarak Osmanlı kayıtlarına geçmiştir. Yapılan bu düzenlemede köy ve mahalle ile ilgili hiçbir düzenleme olmamasıyla muhtarlıklar ve ihtiyar heyetleri geçersiz kılınmıştır fakat görevlerine devam etmektedirler. 1913 yılında yapılan bu düzenleme ile muhtarlıklara hukuken son verilmiştir. Mahalle muhtarlıklarının yasal bir statüsü kalmasa da 1934 yılına kadar görevlerini sürdürmüşlerdir (Şahin ve Asarkaya, 2019, s. 28).

Mahalle muhtarlıklarının 1913 yılında yasal olarak kaldırılmasıyla bir değişim getirmeyerek fiilen varlığını ve görevlerini sürdürmeye devam eden muhtarlıklar cumhuriyet sonrasında tekrar gündeme gelmiştir. Toplum tarafından benimsenen muhtarlıklara fiilen son verilememiş; hukuken bir varlığı olmayan mahalle muhtarlarına devlet, görevler ve ayrıcalıklar vermiştir. 10 Haziran 1933 tarihinde muhtarlıklar Türkiye sahnesinden fiilen kaldırılmış oldu. Mahalle muhtarlıklarının kaldırılmasındaki en büyük etken 1930 yılında Belediye Kanunu'nun yürürlüğe girmesi olmuştur. Belediye kurumu kurulmadan önce beledi hizmet ve görevleri mahallelerde muhtarlar gerçekleştirmekteydi fakat belediyelerin kurulması ile bu görevler belediye ile gerçekleşmesiyle muhtarlıklara ihtiyaç kalmadığı düşüncesi doğmuştur (Şahin ve Asarkaya, 2019, s. 28).

Ocak 1934 tarihinde 2295 sayılı kanunla muhtarların ve ihtiyar heyetlerinin görevlerinin bir bölümünden belediyeler sorumlu tutulmasından olumsuz sonuçlar elde eden Türkiye Cumhuriyeti'nde, 1943 yılında muhtarlıkların yeniden kurulması gündeme gelmiştir. Muhtarlıkların kurulmasına ilişkin verilen kanun tasarısında muhtarlıklar olmadan düzenin yetersiz kaldığından bahsedilmiştir ve bir tartışma dönemine girilmiştir. 15 Nisan 1944 tarihinde "Şehir ve Kasabalarda Mahalle Muhtar ve İhtiyar Heyetlerinin Teşkiline Dair Kanun" yayımlanarak mahalle muhtarlıkları ve ihtiyar heyetleri yeniden kurulmuştur.

1944 yılından itibaren fiilen varlığını sürdüren muhtarlık kurumu, hem köylerde hem de mahallelerde doğrudan demokrasi ile seçilerek göreve gelmektedir. İçişleri Bakanlığı'nın Muhtar Bilgi Sistemi'ne göre Türkiye'de 2024 yılı itibarıyla 50.370 muhtar görev yapmaktadır (İçişleri Bakanlığı, 2024a). Türkiye Mülki İdare Bölümleri Envanteri 2024 yılı verilerine göre Türkiye'de 32.264 mahalle bulunmakta (İçişleri Bakanlığı, 2024b) ve dolayısıyla 32.264 mahalle muhtarı görev yapmaktadır.

Muhtarlık kurumu, Osmanlı İmparatorluğu'ndan Türkiye Cumhuriyeti'ne uzanan süreçte çeşitli değişim ve dönüşümler geçirerek günümüze ulaşmıştır. II. Mahmut döneminde merkezi idarenin taşradaki otoritesini güçlendirmek amacıyla kurulan muhtarlıklar, zamanla yerel yönetimin önemli bir parçası haline gelmiştir. Osmanlı döneminde idarî düzenlemelerle şekillenen muhtarlıklar, Cumhuriyet döneminde belediye teşkilatlarının yaygınlaşmasıyla hukuki statüsünü kaybetmiş ancak fiili olarak varlığını sürdürmüştür. 1944 yılında yeniden kurulan mahalle muhtarlıkları, günümüzde doğrudan demokrasiye dayalı bir seçimle belirlenen yerel yöneticiler olarak görev yapmaktadır. Bu süreç, yerel yönetimler açısından muhtarlık kurumunun halk nezdindeki kabulünü ve yönetime katılım mekanizması olarak önemini ortaya koymaktadır.

2. Siyasette Kadının Yeri

Tarih sahnesinde kadınlar, kendilerine yüklenen kalıplaşmış rollerle (anne, öğretmen, işçi, aşçı vs.) nitelendirilmiştir. Dünya nüfusunun yarısını oluşturan kadınlar, temsilde aynı eşitliğe sahip değildir. İlk uygarlıklardan itibaren, sürekli devam eden savaş ortamında erkekler daha çok idari alanı temsil etmektedir; kadınlar evde çocuklara sahip çıkan, onlara bakan her türlü kişisel bakımlarını üstlenen konumda olmuştur. Kadınların yaşam sahnesindeki yeri genellikle aile içerisinde kalmıştır.

Kadınların siyaset içerisinde yer alması Sanayi Devrimi ve 1789 Fransız Devrimi'yle yeni çıkan düşünce akımları ve kapitalist üretim yansımadaki ilişkilerde toplumda farklı tabakalaşmalar gerçekleşmiştir. Tabakalaşmalara tepki olarak 19. yüzyılın sonları ve 20. yüzyılın başlarında Avrupa'da, Amerika'da, Avustralya'da kadınlar örgütlü bir şekilde çalışmalar yürüterek zamanla oy hakkı ve seçilme haklarını elde etmek için çalışmalar yürütmüştür (Çadır, 2011, s. 25). Tabakalaşmalara tepki olarak işçi sınıfı ve orta sınıfta bulunan kadınların yaşama koşullarında zorlanması ve aç kalması sebebiyle paraya ihtiyaç duymuşlardır. Kadınların bu sebeplerden dolayı işe girmek istemeleri, ortamlarda erkek ve kadının eşit tutulmaması; üst tabakada bulunan kadınların ise erkekler tarafından yönetilmesi gibi durumlardan yakınarak hak aramışlardır (Tekin, 2009, s. 38).

Kadınlara seçme seçilme hakkını tanıyan ilk ülke (1893 yılında) Yeni Zelanda'dır. Sırasıyla Avustralya ve Finlandiya Norveç Danimarka, İzlanda, Sovyetler Birliği, Kanada, Avusturya, Almanya, İngiltere, ABD, Birmanya, Ekvator kadınlara seçme ve selime hakkını veren ülkelerdendir. Türk İslam dünyasında ise kadınlara ilk seçme seçilme hakkını veren (1918) ülke Azerbaycan'dır (Sarısaman, 2023, s. 2).

Tablo 1. 1 Ocak 2023 İtibarıyla Parlamentolardaki Kadınların Oranı

Sıra	Ülke	Alt meclis veya tek meclis		Üst meclis veya Senato	
		Kadın %	Kadın sayısı/Toplam üye	Kadın %	Kadın sayısı/Toplam üye
1	Ruanda	61,3	49 / 80	34,6	9 / 26
2	Küba	53,4	313 / 586	—	— / —
3	Nikaragua	51,7	47 / 91	—	— / —
4	Meksika	50,0	250 / 500	50,4	64 / 127
5	Yeni Zelanda	50,0	60 / 120	—	— / —
6	Birleşik Arap Emirlikleri	50,0	20 / 40	—	— / —
7	İzlanda	47,6	30 / 63	—	— / —
8	Kosta Rika	47,4	27 / 57	—	— / —
9	Andorra	46,4	13 / 28	—	— / —
10	İsveç	46,4	162 / 349	—	— / —
132	Türkiye	17,4	101 / 580	—	— / —
177	Marşal Adaları	6,1	2 / 33	—	— / —
178	İran İslam Cumhuriyeti	5,6	16 / 286	—	— / —
179	Sri Lanka	5,3	12 / 225	—	— / —
180	Maldivler	4,6	4 / 87	—	— / —
181	Katar	4,4	2 / 45	—	— / —
182	Nijerya	3,6	13 / 360	7,3	8 / 109
183	Umman	2,3	2 / 86	17,7	15 / 85

184	Vanuatu	1,9	1 / 52	—	— / —
185	Papua Yeni Gine	1,7	2 / 115	—	— / —
186	Yemen	0,0	0 / 245	1,1	1 / 90

(IPU-UN Women 2023, 2023.)

Tablo 1, dünya genelinde parlamentolarda kadın temsil oranlarını göstermektedir. Tabloya bakıldığında Ruanda, Küba, Nikaragua, Meksika, Yeni Zelanda, Birleşik Arap Emirlikleri gibi ülkelerde parlamentoda kadın temsil oranının %50'nin üzerinde olduğu görülmektedir. Maldivler, Katar, Nijerya, Umman, Vanuatu, Papua Yeni Gine ve Yemen gibi ülkelerde ise parlamentoda kadın temsili %5'in dahi altındadır. Türkiye, dünya ortalamasının altında kalarak kadınların parlamentodaki temsili açısından oldukça geridedir.

Türkiye'de 1930 yılında kadınlar ilk kez seçme ve seçilme hakkına sahip olmuş ve belediye seçimlerine katılmışlardır. 1933 yılında ise muhtarlık seçimlerinde seçme ve seçilme hakkı elde etmiş ve son olarak genel seçimlerde de 1934 yılında seçme ve seçimle hakkını elde ederek 1935 yılında yapılan milletvekili seçimlerine katılmışlardır. Seçimlerin sonucunda 18 kadın milletvekili olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti kadınlara sağladığı yasal haklar 1920'li yılları kapsarken dünyada henüz BM İnsan Hakları Evrensel Bildirisi, İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi ya da Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW) kadın- erkek eşitliği gündeme gelmemiştir (Kaypak ve Kahraman, 2016, s. 307).

Tablo 2. Türkiye Cumhuriyeti Kadın Milletvekili Sayıları

Seçim Yılı	Toplam Milletvekili	Kadın Milletvekili	Kadın Milletvekili Oranları
1935	399	18	4,5
1939	429	16	3,7
1943	455	16	3,5
1946	465	9	1,9
1950	487	3	0,6
1954	541	4	0,7
1957	610	8	1,3
1961	450	3	0,7

1965	450	8	1,8
1969	450	5	1,1
1973	450	6	1,3
1977	450	4	0,9
1983	399	12	3,0
1987	450	6	1,3
1991	450	8	1,8
1995	550	13	2,4
1999	550	23	4,2
2002	550	24	4,4
2007	550	50	9,1
2011	550	79	14,4
2015	550	81	14,7
2016	550	81	14,7
2017	539	75	13,9
2018	600	104	17,4
2019	589	102	17,3
2020	584	101	17,3
2023	599	119	19,9
2024	593	118	19,9

(TÜİK, 2020; TÜİK, 2023 alınan verilerle yazar tarafından oluşturulmuştur.)

Tablo 2, Türkiye'de kadın milletvekili oranlarının 1935-2024 yılları arasındaki değişimini göstermektedir. Türkiye'nin kadın temsil oranı, ilk yıllarda başladığı seviyeden azalarak seyretmiştir. 2000'li yıllardan itibaren artış trendi gözlemlenmekte olup 2024 itibarıyla %19,9 ile zirveye ulaşmıştır.

Tablo 3. Türkiye’de Yerel Yönetimlerde Kadın Temsili

	Toplam Sayı	Kadın Sayısı	Kadın Oranı (%)
1999 Seçimleri			
Belediye Başkanlığı	3.216	20	0,6
İl Genel Meclis Üyeliği	3.122	44	1,4
Belediye Meclis Üyeliği	34.084	541	1,6
2004 Seçimleri			
Belediye Başkanlığı	3.225	18	0,56
İl Genel Meclis Üyeliği	3.208	56	1,75
Belediye Meclis Üyeliği	34.477	799	2,32
2009 Seçimleri			
Belediye Başkanlığı	2.948	44	0,9
İl Genel Meclis Üyeliği	3.379	110	3,25
Belediye Meclis Üyeliği	31.790	1.340	4,21
2014 Seçimleri			
Belediye Başkanlığı	1.398	40	2,9
İl Genel Meclis Üyeliği	1.251	60	4,8
Belediye Meclis Üyeliği	20.498	2.198	10,7

2019 Seçimleri			
Belediye Başkanlığı	1.389	42	3,0
İl Genel Meclis Üyeliği	1.272	48	3,77
Belediye Meclis Üyeliği	19.546	2.283	11,68

(Sezgin, 2019, s. 28-29.)

Tablo 3, 1999-2019 yılları arasında Türkiye’de yerel yönetimlerde kadın temsili oranlarının değişimini göstermektedir. Belediye başkanlığı düzeyinde %1’in altında başlayan temsil düzeyi, 2019’da %3’e çıksa da halen çok düşüktür. İl genel meclis üyeliğinde %1,5’lerden başlayan temsil süreci 2019’da yaklaşık %4’e çıkmış ve yine oldukça düşük oranda kalmıştır. Belediye meclis üyeliğinde ise %1’lerden başlayan temsil düzeyi, 2019’da yaklaşık %12’ye yaklaşmış ve tüm yerel temsil mekanizmaları arasında oldukça düşük olsa da en yüksek düzeydedir.

Kadınların siyasi temsili üzerine yapılan inceleme, dünya genelinde ve Türkiye özelinde ciddi eşitsizliklerin varlığını ortaya koymaktadır. Tarihsel süreçte toplumsal cinsiyet rolleri, kadınların kamusal alanda daha az yer almasına neden olmuş, ancak sanayileşme, devrimler ve kadın hareketleri bu durumu kısmen değiştirmiştir. Buna rağmen, günümüzde bile birçok ülkede kadınların parlamentolarda ve yerel yönetimlerde temsili erkeklere kıyasla oldukça düşük seviyelerde kalmaktadır. Türkiye’de kadınların siyasal haklarını kazanmaları erken bir döneme dayansa da temsil oranı uzun yıllar boyunca düşük seviyelerde seyretmiş, ancak 2000’li yıllarla birlikte artış göstermiştir. Yine de, mevcut oranlar toplumsal cinsiyet eşitliği açısından yetersizdir ve kadınların karar alma mekanizmalarında daha güçlü bir yer edinmesi için yapısal ve kültürel dönüşümlere ihtiyaç duyulmaktadır.

3. Kadınların Siyasete Katılımda Karşılaştıkları Engeller

Siyasal katılımda kadınların karşılaştığı engellerin başında cinsiyet rolleri gelmektedir. Anayasada bahsedilen eşitlik haklarına rağmen Türkiye toplumunda ve geçmişten gelen kültürel algısında erkek egemen bir toplum karşımıza çıkmaktadır. Geçmişten günümüze devam eden bu anlayış kadınları “özel” yaşamın içerisine hapsetmiştir (Gökçimen, 2008, s. 41). Geçmişten gelen algıyla beraber özel alanla kısıtlı tutulan kadınların özgüven eksikliği ve kendilerini yetersiz hissetme içgüdüleri artmaktadır.

Türkiye’de kadınlar, Osmanlı’dan alınan sosyo-kültürel mirasın da etkisiyle kamusal alandan ziyade özel alanda varlık bulabilmektedir. Kadına biçilen rol, ev ile sınırlı tutulmuştur. Temizlik, çocukların bakımı, yemek yapımı gibi işlerle tek başına sorumlu olan kadın, -istese de- kamusal hayatta görünür olamamıştır. Dolayısıyla yerel siyasete girebilecek, kendini gösterebilecek araçlardan hep mahrum kalmıştır.

Siyasetin erkek egemen bir alan olması kadınlar için dünyada oldukça kısıtlayıcı bir konum ortaya çıkarmaktadır. Kadınlar hem biyolojik hem de düşünce itibarıyla erkeklerden çok farklıdır. Dolayısıyla ataerkil siyasetin çıkardığı engellere karşı kadından “erkek gibi” olmasını beklemek oldukça yanlıştır

(Oruç, 2013, s. 73). Kadınların siyasette doğru adımları atmasına destek vererek yapabileceklerine izin verilmelidir. Toplumun her alanında kadınlar bu tür zorluklarla karşılaşmaktadır. Aile içerisinde de zaman zaman “yapamazsın, neden olmamış bu yemek!” vs. gibi birçok tepkiyle karşılaşmaktadır. Kadınlar ev yaşamı, çocuk bakımı gibi aile içerisinde kadına yüklenen görevleri tek başına idare etmesiyle siyasi alana yeteri kadar zaman harcayamamaktadır. Kadınların aile içi sorumlulukları sosyal yaşamını, işini ve yapmak istediklerini engellediği görülmektedir.

Eril siyasette kadının yaşam standartları; çocuk yetiştirmek, aile için geleneksel anneye biçilen rolleri yerine getirmek, ev sınırları içinde yaşamını sürdürmektir. Toplumsal, kültürel, ekonomik ve siyasal olarak kadınların önüne isteyerek ya da istemeyerek engeller konulmaktadır. Partilerin yapısı da kadınların siyasal alana dahil olmasını engellemektedir. Demokrasinin doğru bir biçimde devam etmesi için partilerin kadın kolları ile sınırlı kalmamalıdır (Sallan Gül, 2007, s. 2).

Siyasete dahil olmanın bir diğer adımı ise siyasi partilerdir. Siyasi partiler, yapısı ve kadın kollarının güçsüz olması sebebiyle kadınların siyasete katılımını engelleyen bir faktör konumundadır. Partilerin ideolojilerine göre cinsiyetlere bakış açıları değişmektedir. Siyasi partilerin kadın kolları, kadınların siyasete katılımında büyük bir destekleyici unsur ve kadın oylarını çekmenin en verimli yollarından biridir. Buradan da anlaşıldığı üzere partiler bir amaç doğrultusunda kadınları desteklemiştir. Siyasi partiler içerisinde kadınlar aktif gözükürken ama aslında pasif bir konumda kalmışlardır. Belli bir dönemde kadın kolları kaldırılmış olsa da anayasa ile hukuken varlığını sürdürmektedir. Yönetmeliklerde kadın kollarının seçime göreve gelmesi fakat kısıtlamaların olduğu görülmektedir; seçilen kadın kolları yöneticilerine partinin karar mekanizmalarından yoksun bırakılmaları, oy toplamak ve partilerin sessiz bir destek unsuru olmalarının dışına çıkamamıştır. Kadını sadece aile ile özdeşleşen bir kurum olarak bakan bir bakış açısı kadını sosyal faaliyetlerde gönüllü kılmakta ve siyasete destek bir yan rol olarak görmektedir (Gökçimen, 2008, s. 43-45).

Toplumun kadından beklediği işler: aile, yaşlı bakımı, çocuk ve ev içi sorumluluklar ile sınırlı kalmaktadır. Siyasi partilerin seçim beyannamelerinde eşitlik kavramı yer alsa da cinsiyet eşitliğine yetersiz sayıda değinilmektedir. Partilerin tüzük ve programlarında kadın politikaları ve kadın konusu yer almasına rağmen cinsiyet kotası olan partilerde dahil bu durumun sözde kaldığı görülmektedir (Kaşıkırık vd., 2020, s. 43).

Kadınların siyasal katılımını engelleyen faktörler tarihsel, kültürel ve toplumsal dinamiklerle şekillenmiş olup günümüzde de etkisini sürdürmektedir. Cinsiyet rollerine dayalı toplumsal yapı, kadınları kamusal alandan dışlayarak siyasal temsilde ciddi bir eşitsizlik yaratmaktadır. Siyasi partilerde kadınların aktif birer karar alıcı değil, pasif destek unsuru olarak konumlandırılması bu sorunun yapısal bir göstergesidir. Kadınların siyasette daha fazla yer alabilmesi için yalnızca hukuki düzenlemeler yeterli olmayıp toplumsal algının değişmesi, parti yapılarının dönüşmesi ve kadınların siyasal süreçlere etkin katılımını sağlayacak mekanizmaların geliştirilmesi gerekmektedir. Aksi halde, siyasal katılımında eşitlik söylemleri pratikte karşılık bulamayacak ve kadınlar siyasette gerçek anlamda temsil edilme şansına ulaşamayacaktır.

4. Kadınların Yerel Siyasete Katılımında Muhtarlık Kurumunun Rolü

Türkiye’deki erkek egemen siyaset anlayışı kadını dışlayan, kadının siyasete katılmasını tartışma konusu yapan toplumsal bir sorundur. Türkiye’de kadın, özellikle siyasi partiler tarafından siyaset arenasında araçsal bir nesne olarak görülmektedir. Bu sebepten siyasi partiler kadınlara siyasette istedikleri konuma

ulaşmasını engelleyerek esaslı alanlarda görev vermemektedir. Mahalle ve köy yönetimi siyasetten en az etkilenen birimlerdir ve bu yüzden muhtarlık kadının siyaset alanındaki ilk adımını elverişli hale getirmektedir (Mutlu, 2012). Katılım kavramı ile birlikte yerellik de ön plana çıkmıştır. Kadınların siyasal katılımı, yerel yönetimlerden uzak düşünülmemelidir (Sağıt, 2016, s. 50).

Mahalle, yalnızca bir yerleşim alanı olmanın ötesinde, çeşitli toplumsal ilişkilerin yaşandığı ve yönetsel işleyişin sürdüğü bir birimdir. Yerelden başlayarak eşitlik ve kapsayıcılığın inşa edildiği bu mekânlar, bireyler arasındaki fiziksel yakınlığın getirdiği kolaylıkla sosyal bağların güçlenmesini sağlar. Özellikle kadın temsili açısından önemli bir potansiyel barındıran mahalleler, gündelik hayatın içinde etkileşimin en yoğun olduğu alanlardan biridir (Kaşıkırık vd., 2020: 23).

Yerel yönetimler, halka en yakın birimler olmaları nedeniyle gerçekleştirdikleri her faaliyet yerel demokrasiyi temelden etkilemektedir. Vatandaşların karar alma süreçlerine katılımı demokratik bir yönetim anlayışının temelini oluşturmaktadır. Yerel yönetimler halkın karar alma süreçlerine katılımında vatandaş için avantajlı bir süreç sunmaktadır. Halk yaşadığı coğrafyada karar organlarını kendileri seçerek toplumdaki farklılıkların karar alma süreci içerisine girmesine sebep olarak daha demokratik bir ortam oluşturmaktadır (Biricikoğlu, 2013, s. 67).

Yerel yönetimler içerisinde mahalle ve köyün karar alma ve yürütme işlerini muhtarlar üstlenmektedir. Siyasi düzeyde varlıklarını arttırmak isteyen kadınlar için muhtarlık kurumu elverişli olmaktadır. Kadınların gündelik yaşamı doğrudan etkilemekte ve yerel yönetimler içerisinde bu sayede aktif rol oynamaktadırlar. Kadınların siyasetle doğrudan bağ kurması için yerel siyaset bir köprü görevi taşımaktadır.

Kadınların bireysel olarak özgüvenlerinin arttıran muhtarlık kurumu, kadınların siyasal alanda başarı elde etmesini sağlamaktadır. Türkiye’de zorunlu tutulan “oy verme” hakkı dışında siyasal katılma, aday olma, bilgi edinme ve siyasal eylemlerde bulunma gibi siyasal karar mekanizmalarına kadınların dahil olma oranları oldukça düşüktür. Muhtarlık kurumunun okur-yazar olma yeterliliği ev hanımı olan kadınların da bu görevi üstlenmesine; muhtarlık kurumunun merkez idaresine bağlı çalışmasıyla da siyasal yönetime, siyasal katılıma bir adım daha dahil olmasını sağlamaktadır. Mahalle muhtarlığı merkeze bağlı, kanunla verilen ve merkezden gelen görevleri yapmakla yükümlüdür. Muhtarlık merkez-yerel karması “aracı kurum” görevi üstlenmektedir. Mahalle muhtarlığı gerçek ilişkiler ve sıkı bağlara sahip bir kurumdur. Siyaset arenasına girmek isteyen kadınlar için halkın güvenini arkasına alan temel bir okul gibidir. Türk siyasetinin erkek egemen yapısı kadını dışlayan bir niteliğe sahiptir. Mahalle muhtarlığının siyasete giriş kapısı olarak değerlendirilmesi bu noktada verimli olacaktır. Kadınların siyasete küçük adımlarla girebilmesinin yolu olan muhtarlık, siyasal partilerin kadınları çeşitli kademe ve farklı zamanlarda araçsal bir nesne olarak yer vermesinin önüne geçer. Muhtarlığı tercih eden kadınların en önemli sebeplerinden birisini de siyasetin muhtarlık kurumunda baskın olamayışdır ve siyasal partilerin mahalle muhtarlığı seçimlerinde aday gösterememeleridir (Mutlu, 2012).

Ayrıca mahalle muhtarlarının mahallelerde ortaya çıkan anlaşmazlıklara yönelik bir arabuluculuk işlevi bulunmaktadır. Özellikle aile içlerinde yaşanan eşler arası anlaşmazlıklarda muhtarların arabuluculuğu ile sıkça karşılaşılmaktadır (Arıkboğa, 2002, s. 173). Kadının toplumdaki uzlaştırıcı, tüm kesimlere erişilebilirliği gibi özelliklerinin muhtarlığın bu rolüne de uygun olduğu düşünülmektedir.

Muhtarlık kurumu, kadınların siyasete katılımında önemli bir başlangıç noktası olarak değerlendirilmelidir. Erkek egemen siyaset yapısının kadınları dışlayıcı etkisi düşünüldüğünde, siyasal

partilerin etkisinin görece az olduğu muhtarlık seçimleri, kadınların karar alma mekanizmalarına dahil olmasını kolaylaştırmaktadır. Yerel düzeyde halkla kurulan doğrudan ilişkiler, kadınların siyasal özgüvenini artırarak daha üst kademelerde rol almalarının önünü açabilir. Ancak, kadınların muhtarlık gibi yerel yönetim mekanizmalarına dahil olabilmesi için sadece bireysel çabalar yeterli olmayıp, kurumsal ve toplumsal destek mekanizmalarının da güçlendirilmesi gerekmektedir.

5. Yöntem

Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden biri olan kartopu örnekleme yöntemi kullanılarak hazırlanmıştır. Literatürdeki çalışmalardan esinlenerek kadın muhtarlara yönelik sorular oluşturulmuş ve yarı yapılandırılmış mülakat formu kullanılmıştır. Mülakatlar 10 kadın muhtar ile yüz yüze, 01.05.2024-31.06.2024 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Görüşme yapılan muhtarlar herhangi bir sıralama olmaksızın M olarak kodlanmıştır. Mülakatlara başlanmadan Kırklareli Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulu'ndan E-35523585-199-119780 numaralı etik kurul izni alınmıştır. Mülakatlardan elde edilen veriler, yazar tarafından analiz edilmiştir.

Kırklareli Merkez ve ilçe mahallelerinde 2019-2024 Yerel Seçim döneminde görev yapmış kadın muhtarlara kartopu örnekleme yöntemi kullanılarak ulaşılmıştır. Kartopu örnekleme yöntemi, herhangi bir şekilde çalışılan alan içerisinde birbirleriyle bağlantı kurulur, daha sonra onun yardımı ile başkasıyla iletişime geçilir ve yine aynı şekilde bir başkasıyla da bağlantı kurulur. Böylece zincirleme olarak örnekler büyütülür (Baltacı, 2018, s. 253-254).

6. Bulgular

Kırklareli ilinin merkez ve ilçe kadın mahalle muhtarları ile yapılan görüşme sonucunda kadınların demografik bilgileri yukarıdaki gibidir. Kırklareli merkez ve ilçelerde 31 Mart 2019-31 Mart 2024 seçim döneminde toplamda 12 kadın mahalle muhtarı görev yapmaktadır. 12 kadın muhtardan 10 kişi ile görüşülerek veriler elde edilmiştir. Kadın muhtarların en genci 44 yaşında, en yaşlısı ise 72 yaşındadır. Kadın muhtarların yaş ortalaması yaklaşık 56'dır. Bu veri, orta yaş ve üzeri kadınların muhtarlığa daha fazla yöneldiğini göstermektedir. Eğitim durumu açısından bakıldığında; yalnızca bir kadın muhtarın üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Kadın muhtarların çoğunluğu lise mezunu olup az sayıda kadın muhtar ile orta okul eğitim düzeyine sahiptir. Medeni durum açısından bakıldığında; kadın muhtarların 8'i evli olup 2'si ise bekardır. 3 muhtar çocuk sahibi değilken 7 muhtarın da en az 1 çocuğu bulunmaktadır. Son olarak muhtarların 3 tanesi ilk dönem muhtarlık görevindedir. Muhtarların genellikle 2 dönemdir muhtarlık görevinde olduğu görülmekle birlikte en fazla muhtarlık yapan kadın muhtarın 5 dönemdir muhtar olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Kırklareli Kadın Muhtarlar Demografik Verileri

Muhtarlar	Yaş	Eğitim	Medeni Durum	Çocuk	Kaç Dönemdir Muhtar
M1	65	Orta okul	Evli	1	2
M2	44	Lise	Evli	3	2
M3	48	Lise	Evli	2	1

M4	53	Lise	Evli	1	2
M5	68	Lise	Evli	1	3
M6	59	Orta okul	Bekar	-	2
M7	47	Lise	Evli	2	1
M8	72	Orta okul	Evli	-	5
M9	60	Lise	Bekar	-	2
M10	47	Üniversite	Evli	2	1

Siyasette kadın temsiline düşük olması ve muhtarlığın siyasetten daha uzak bir birim olması sebebiyle kadınların siyasi alan içerisinde dahil olmasında muhtarlık kurumunun etkisi olup olmadığını öğrenmek amacı ile kadın muhtarlara sorulan ilk soru, bir kadın olarak muhtarlığı neden tercih ettikleri yönünde olmuştur.

M2 “Kadınların bu işi yapabileceğini düşündüm. Kadınlar her yerde daha detaycı ince düşünceli olduğunu düşünüyorum. Muhtarlığı anaç ruhuyla görmenin daha verimli olabileceğini düşündüm ki öyle de oldu.”

M6 “Benim ailem yok, onlar benim hem ailem hem mahallem; her şeyim onlar. Her zaman onların yanındayım. Ben evime otel gibi giriyorum. Onların evine temizliğe gidiyorum, onlara kahve yapıyorum. Bir gün gitmesem neden gelmediğimi ararlar, sorarlar. ‘Neden gelmedin, gelinim kızım bir şey mi dedi?’ diye sorarlar. Aynı ilçenin farklı mahalle muhtarı bana muhtar olmamı istediğini söyledi. ‘Muhtar ol da yüküm azalsın’ dedi ve oldum, şansım açıldı oldum. Daha önceden de esnaftım, 24 yıldır bu çarşının içindeyim. Küçük-büyük herkese aynı davranıyorum. Herkes beni tanıyor. Benim için her şeyden önce mahalle geliyor. Bana ne yedin diye soruyorlar ama benim için önemli olan onların ne yediği. Onlar açsa ben hiçbir şey yiyemem. Buraya geldiklerinde her zaman ikram ederim çay kahve içmezlerse aç olduklarını düşünürüm yemek sipariş vermeye ya da gidip beraber yemeye çalışırım.”

M7 “Oğlum fikir verdi. 13 yıl oğlumun okulunda okul aile birliği sınıf temsilciliği yaptım, Anadolu lisesinde yine temsilcilik yaptım. Kan bağıışı, sınıf yenilemek olsun birçok faaliyet yaptık ve oğlum ‘her şeye dokunup güzelleşiyorsun neden mahalleyi güzelleştirmiyorsun, neden muhtar olmuyorsun?’ dedi ve bir cesaretle muhtar oldum.”

M8 “Belediye meclis üyesi olmak istiyordum. Muhalefet olmak hoşuma gidiyordu ama dayım muhtar olmak sana çok yakışır, öğrencilerin var sınıf annesi olmana çok sevindim Trakya bölgesinde ilk kadın muhtar ol dedi ve aday oldum. İlk iki seçimlerde eşim muhtarlığı başaramayacağını düşünerek oy vermemişti ama üçüncü dönem ilk destekçim eşim oldu.”

M10 “Aslında muhtarlığı hiç düşünmüyordum, eşimin tavsiyesi ve desteğiyle seçime girdim. Çocuklarım büyüdüğü için çalışmayı düşünmeye başlamıştım. Kızlarım üniversiteye başka şehirlere gitmişti. Bende çok sıkılmaya başladım. Eşim de seçimler yaklaştı gel aday ol dedi. Mahalle sakinlerim ve eşimin desteğiyle bu kutsal göreve başladım.”

Kadınların muhtarlığa aday olmalarının gerekçelerinin birbirinden farklı olduğu görülmektedir. Bazı kadın muhtarlar, çevresindeki insanların (oğlu, eşi, dayısı gibi) telkinleri ile muhtarlığa yönelirken bazı kadın muhtarlarda kadınlarla özdeşleştirilen birtakım özelliklerin mahalleye yansıtılma amacı taşıdığı

görülmektedir. Kadınların detaycılık ve anaç ruhluluk gibi özellikleri muhtarlığa yönelimlerinde etkili olmuştur. Kadın muhtarların eşlerinden gerekli desteği her zaman alabildiğini söylemek de mümkün değildir. Örneğin M8'in eşi ilk iki seçimde kendisine destek olmazken M10'un eşinin sürecin ilk aşamasından itibaren yanında olduğu görülmektedir. Ayrıca muhtarlığın kadınların yerel siyasete katılımı açısından -görece- daha kolay bir basamak olduğu da M8'in belediye meclis üyeliğini düşünmesine rağmen vazgeçip muhtarlığa yönelmesinden anlaşılabilir.

Kadın seçmenlerin kadın muhtarlara yönelik ilgisine yönelik sorulan "Kadın seçmenlerin, kadın muhtar adaylarına yönelik bir ilgisi olduğunu düşünüyor musunuz?" sorusuna verilen yanıtlar oldukça dikkat çekicidir.

M1 "Düşünüyorum. İlk dönem desteklemeyenler de ikinci dönem desteklediler. Zaten şu an da oldukça fazla kadın rakibim de oldu."

M2 "Düşünüyorum. Beni daha çok kadınlar destekledi. İlk seçimde gezerken de kadın olduğum için kadınlardan özellikle oy istedim. Hemcinslerimden özellikle oy istedim biz her şeyi yapabiliriz başarabiliriz dedim ilk seçimde kadın seçmenlerin tepkileri de oldu kadın olduğum için bu işi yapamayacağımı düşündüler ama ikinci seçimde hepsi beni destekledi. Kadınlar bana dertlerini daha iyi anlatıyorlar; sağlık, maddi her yönden rahatlar. Mamografi, sinir, kanser haftası oluyor kadınları toplayıp götürüyorum ama bir erkek bunları bu kadar rahat yapamaz."

M4 "Düşünüyorum kadınlar kadınlara daha rahat dertlerini anlatıyor. Destekçilerim daha çok kadınlar. Her gittiğim evde kadınlardan oy istiyorum."

M10 "Kesinlikle evet, adaylığımı açıkladığım günden şu anki zamanda da her zaman en büyük destekçilerim kadınları. Kadınlar her zaman anaçtır. Fakat çağdaş laik erkek seçmenlerim de hakkını yememek lazım. Onların da çok desteği oldu."

M7 "Eşit oluyor ama kadın kadınlara daha rahat konuştuğu için kadınların desteği daha çok oluyor. Mesela Kürt bir kadın geldi ve 'biz Kürt olmamamıza rağmen bize sahip çıkıyorsun, şivemde de bozukluk var ve seninle rahat konuşabiliyorum; senin ömür boyu burada olmanı isterim' dedi çok mutlu oldum."

Kadın seçmenlerin kadın muhtar adaylarına yönelik ilgisinin çoğunlukla yüksek olduğu ifade edilmiştir. Burada kadınların kadın muhtarlara ihtiyaçlarını daha kolay ifade edebilmeleri ön plana çıkmaktadır. Kadın seçmenler, erkek muhtarlara ifade edemedikleri pek çok sorunu kadın muhtarlara kolaylıkla ifade edebilmektedir veya kadın muhtarlar da erkek muhtarların düzenlemekte çekince duyabileceği (mamografi taraması gibi) pek çok etkinliği daha rahat düzenlemekte ve kadınlara daha kolay ulaşabilmektedir. Aynı zamanda bir mahallede kadın muhtar seçilmesinin mahalledeki diğer kadınlara rol model olduğu da görülmüştür.

Dünyada ve Türkiye'de siyaset yapabilmek için belirli bir miktarda finansman ihtiyacı mutlaka gereklidir. Seçim kampanyası sırasında ortaya çıkacak masrafların karşılanabilmesi için adaylar belirli bir miktarda finansmana ihtiyaç duymaktadır. Bu kapsamda kadın muhtarlara "Seçim kampanyasında finansman sorunu yaşadınız mı?" sorusu yöneltilmiştir.

M1 "Bakkallık yaptığım için beni zaten herkes tanıyordu, broşür de bastırmadım, çok harcama yapmadım. Yaptıklarımı da kendi olanaklarımla karşıladım."

M3 “Her şeyimi kendim karşılıyorum. Ev hanımı olduğum için muhtarlktan önce de bir gelirim yoktu ailemin geliri ile karşıladım ama şu an kendi gelirim var ve her şeyimi kendim karşılıyorum.”

M4 “İkinci dönemde de seçim kağıtlarını kapı kapı gezerek dağıttım ve insanlarla muhabbet ettim, beni tanıdıkları için de çoğundan oy istemedim zaten beni desteklediklerini kendileri söylediler.”

M8 “Yaşamadım. İki maaşım ikisi de kendi maaşım. Afiş bastırmadım. Beş yıldır beni herkes görüyor zaten gerek olmadığını düşündüm. İşimizi görmeleri yeterli.”

M10 “Yaşamadım, iki kızım var ve ikisi de evli eşim de emekli.”

M7 “Her şeyimi kendim karşıladım. Lokum dağıttım, 60 tane afiş bastırdım, 18000 el afişi, 5 tanede de büyük afiş söyledim. Mahalledeki Dükkânı olan esnafılar içinden asmak isteyen vatandaşlar oldu, yasak olduğunu söyledim ama asmak istediler.”

Görüşme yapılan kadın muhtarların yerel seçimlerde finansman sorunu yaşamadıkları görülmüştür. M3’ün herhangi bir ekonomik özgürlüğü olmamasına rağmen seçim finansmanını ailesinin yardımıyla sağlamıştır. M1’in bakkal olmasından kaynaklı zaten tanınma sorunu yoktur ve ekonomik özgürlüğü de bulunmaktadır. Diğer muhtar adaylarının da kendilerinin ve eşlerinin emekli maaşları ile süreci yönettiği görülmektedir. Ayrıca görüşme yapılan ve burada detayları verilmeyen kadın muhtarların hepsi, finansman sorunu yaşamadıklarını ifade etmektedir. Ayrıca genel olarak muhtarlık kurumunda siyasetin diğer alanlara ziyade daha az finansman sorunu yaşadığı da söylenebilmektedir.

Kadın muhtarlara yöneltilen “Seçim sürecinde (kampanya dönemi) ‘kadın’ olmanızdan kaynaklı karşılaştığınız avantajlar, dezavantajlar ve seçmenlerin size bakışı nasıldı?” sorusu ile seçim öncesi dönemde kadın aday olmaktan kaynaklı durumları değerlendirilmiştir.

M1 “Ankara’da muhtar toplantılarına gittik, bunlar benim için bir avantaj oldu, bir sürü kadın muhtarın olduğu bir yerde bulunmak gurumu okşadı. Kadından muhtar olur mu gibi tepkiler almadım. Seçmenlerimin bakış açısı iyiydi kendim de esnafılık yaptığım için tepkiler iyi oldu. Kazanıp kaybetmek benim için önemli değil; önemli olan ben bu görevi yapabiliyorum ve elimden geldiğince de yapmaya çalışacağım.”

M2 “Herkesle daha çok irtibata geçiyorsun. Kadınlar evlere daha rahat girip çıkabiliyor.”

M3 “Seçmenlerim benimle iletişimleri çok iyi. Şu an dört erkek rakibim var ve onlara daha soğuk bakıyorlar benim seçilmemi istiyorlar. İlk aday olduğumda kimse beni tanımıyordu kapı kapı gezerek kendimi tanıttım ve ilk muhtar olduğumda pandemiye denk geldi ve üç sel yaşadım, üstüne bir de deprem yaşadım. Hepsinde çok çabaladım özellikle deprem için yırtımda eşya taşıyarak destek oldum ve insanlar bu çabalarımı gördü, kadının gücünü gördüler bu yüzden insanlar başaracağıma inanıyor artık.”

M4 “Kadın olduğum için “yapamaz” gibi şeylerle karşılaşmadım.”

M6 “Ben 7/24 burada duruyorum. Hiçbir sıkıntı yaşamadım. Ben gitmesem onlar bana buraya mutlaka gelirler. Durduğum bu yer eskiden beççi kulübesiydi sonradan burayı muhtarlık için bana verdiler. Çevre köylerden tarla için geliyorlar, eşinize söyleyin gelsin diyorlar ben muhtarım diyorum eşimin olmadığını söylüyorum ancak böyle anlayıp iletişime geçiyorlar.”

M7 “Kadınlarla oturup konuşabiliyorum, evlerine rahatlıkla giriyorum hatta kahvelerde girip konuşuyorum. Erkekler daha fazla engel olabiliyor. Ben ilk seçime girdiğimde 25 yıllık muhtar vardı ve onu devirerek girdim ve bana şu an görev süremde “yerinde yoktu” ya da “bir ihtiyacım vardı ve yapmadı” diyor. Şu anda kadın rakibimi destekliyor ve beni mahalleliye kötülüyor. Eşim de bu duruma “az bile yapıyor, beni de bir kadın olarak devirsen benim de ağrıma gider” dedi. Biz diğer mahallede görev yapan muhtarla çok güzel fikirlerimiz var yapayı düşünüyoruz. Erkek muhtarlar bize telefon açıp “amacınız ne diyor” ve tepki gösteriyorlar. Her partili bizi çekiyor”

M9 “Avantajalar: her eve rahatlıkla girebiliyorum, kadınların yanında olmam. Dezavantaj görmüyorum ve yaşamadım da seçmenlerden de çok iyi tepkiler aldım.”

Kırklareli’nde görev yapan kadın muhtarlar, seçim sürecinde herhangi bir dezavantaj yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Kadın olmalarından kaynaklı olarak seçmenlerin kendilerine ilgisinin yüksek olduğunu ifade etmişlerdir. Kadın olmalarının en önemli avantajı olarak; her eve kolaylıkla girip çıkabilmelerini ve bu sayede kendilerini tanıtılmalarının daha kolay olduğunu söylemişlerdir.

Kadın muhtarlara yöneltilen “Görev süreniz boyunca ‘kadın’ olmanızdan kaynaklı karşılaştığınız avantajlar, dezavantajlar nelerdir?” sorusu ile görev süresince kadın muhtar olmaktan kaynaklı durumları değerlendirilmiştir.

M2 “Olumlu tepkiler aldım. İlk dönem sizi tanımadık ama kadın olduğunuz için size oy attık diyenler oldu.”

M3 “Olumsuz durum hiç yaşamadım. Kadın olmama rağmen saatli-saatsiz çok baskına gittim, çok zorlu olaylarla karşılaştım ama hiç zorlanmadım. Kadın olmamdan kaynaklı da olumsuz bir şey duymadım. Ben 35 yıldır muhtar (erkek) olan birini devirerek muhtar oldum. Herkes “helal olsun” dedi. Ben kemikleşmiş bir yapıyı bozдум.”

M6 “Avantaj, içtenlikle oluyor çünkü ben içtenlikle yaklaşıyorum, karşılığı da böyle geliyor. Mahallemden her şeyi kavgasız, gürültüsüz halletmeyi öneriyorum. Benim için para önemli değil. Onlar iyi olursa ben onardan daha iyi olurum.”

M7 “Yapamadığında yapamadın diyorlar. Belediye yapmadı demiyorlar, muhtar yapamadı diyorlar.”

Kadın muhtarların soruya verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde çoğu kadın muhtar, kadın olmaktan kaynaklı çok fazla sorun yaşamadığını belirtmiştir. İnsanlara karşı yaklaşımın, içtenliğin önemine vurgu yapmışlardır. M3, kadın olmama rağmen mahallesindeki sorunlara karşı 7/24 işbaşı olduğunu altını çizmektedir.

Türk siyasal hayatı, erkek egemen bir yapıya sahip olduğundan siyasetin dili de ona göre şekillenmiştir. Seçim konuşmaları, siyasilerin söylemleri eril bir dil yapısını içerisinde barındırmaktadır. Bu durum, kadınların siyasete katılımı noktasında bir engel oluşturmakla birlikte zamanla birçok kadının söylemlerinin de ‘eril’ bir yapıya doğru evrildiği gözlemlenmektedir. Bu başlık altında kadın muhtarlar “siyasetin eril dilinin kadınlara uygun olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusunu yöneltilmiştir ve çoğu kadın muhtar eril dilin ne olduğunu anlayamamıştır, yazar tarafından açıklama yapılarak anlatılmıştır.

M1 “Eril dil muhtarlıkta çok kullanılmıyor. Siyasetin daha dışında kalan bir konumuz olduğu için bizi gündelik hayatta zorluyor. Ben muhtar olarak siyaset yapmıyorum, siyasi konulara

dahil olmuyorum ve olmamaya da çalışıyorum çünkü bize her partiden adaylar rahat bir şekilde gelebiliyor. Bizim görevimiz vatandaşlara hizmet etmek. Birine bir söz verdiğimde yapmak zorundayım o yüzden siyasetten uzak duruyorum.”

M3 ve M4 “Düşünüyorum, ben adapte oldum.”

M5 “Muhtarlık görevim boyunca siyaset yapmadım o yüzden eril dil kullanmadığım için de bilmiyorum.”

M6 “Burada sen kadınsın, “kadından muhtar mı olur” gibi bir şeyle karşılaşmadım ama şaşırıyorlar kadın muhtar olduğunu görünce ama davranışlarını hemen toparlıyorlar sonra. Ben her zaman kahvelerdeyim hiç olumsuz ve ters bir dille karşılaşmadım.”

M7 “Bir erkek rakip adayım var ve “muhtarlığa yakışan sen değilsin, yakışmayan yerinden kalksın koçum” dedi. Bir kadınla konuşulacak dil değil bu. Bu dil beni zorlamıyor, kendini bilmeyen insanlar her zaman oluyor. Erkeklerin yapısında var bu. Konuşmayı hitap etmeyi bilmiyorlar. Kadın için değil erkek muhtarlarda birbirine sert konuşuyorlar, böyle yapılmaz. Mahalleyi temsil edeceksem düzgünce etmeliyim. Kadın muhtar adayı rakibim var, oy toplamak kaldırımda için ip satıyor. Bu kadın muhtar olacak 13000 nüfusu temsil edecek, kolay mı yani! kâğıda bakacak, dilekçeye bakacak. Olmaması gereken şeyler. Ama bu işi kadınlar daha iyi yapıyor usul ve adap biliyoruz. Erkekler sor rengi pembe der ama kadınlar sıklamem pembe, pudra pembe, açık pembe deriz.”

M8 “Kişi önce kendini denetleyip daha sonra karşıya konuşmalıdır. Karşıdakini hakir görmeyeceksiniz. Ben orta yol bulmaya çalıştıkça karşımdaki kişi sert konuşmaya devam ettiğinde ‘karşında bir muhtar var ve düzgün konuş’ diye uyarıyorum. Derdini güzelce anlatmasını ve orta yolu ya da ihtiyacı neyse onu bulmaya çalışıyorum. Bir hasta var ve her akşam bizde. Bağırırsa bir ihtiyacı olursa diye yalnız bırakmamaya çalışıyorum, mesela onun da çocuğa önümüzdeki seçimlere aday oldu. Ben muhtarlığımı evimde yapıyorum, belediye bana bir yer verdi ama istemedim. Benim mahallem beni çok iyi tanıdı. 1150 seçmenle ben göreve geldim. Şu anda 800 küsüre düştü. Kaynarcada üç mahalle var ve yarısı benim mahallem. Bana gelip ‘ağlıyoruz kimse duymuyor sen duyuyorsun bizi’ diyorlar kapım herkese açık. Jandarmada gelir poliste gelir herkesi ağırlıyorum evimde.”

M10 “Bence kadınlar siyasetin her alanında yer almalı. Ulu önderimiz biz Türk kadınlarına seçme ve seçilme hakkını verdi. Ne mutlu bize! Birçok Avrupa ülkesinden önce verilmiş bir haktır bu. İlk kadın muhtarımız gül esin hanımı da saygılarımla anıyorum. Geçen yıl Türkiye’nin tüm kadın muhtarları olarak aydın Nazi ilinde bulunan mezarını ziyaret etmiştik. Muhtarlık görevimi çok güzel yaptığımı düşünen mahalle sakinlerimden belediye başkanı adayı olmam için çok teklif aldım. Demek oluyor ki kadınlarımız siyasetle gün geçtikçe güven tazeliyor ve inşallah sayımız artacak.”

M6, başka bir soruya verdiği yanıt esnasında “Muhtar olmak, bir ailenin reisi olmak gibi bir şey. Evin içinde nasıl davranıyorsan muhtarlıkta öyle davranıyorsun. Ailenin ne ihtiyacı varsa birebir konuşuyorsun. Her ihtiyacı karşılamak benim görevim, taleplerini yapıyorum...”

Siyasetin dilinin erilliğinin kadın muhtarlar arasında farklı şekillerde değerlendirildiği görülmektedir. Bazı muhtarlar, siyasetin dilinin erilliğini kabul etmekle birlikte bu duruma adapte olduklarını da ifade

etmişlerdir. Ancak kadın muhtarların çoğunluğu açısından siyasetin dilinin eril olması bir sorundur ve siyaset yapma biçimine yakışmamaktadır. Dahası M8 gibi bazı kadın muhtarların siyasetin bu diline karşı tepki gösterdikleri de görülmektedir. M1 ve M5 ise muhtarlığın siyasetten ve eril dilden uzak olduğu vurgulamaktadır. Kadından muhtar olmaması ve kadının siyasete yakıştığından düşünülmemesi gibi ifadeler de erkekler tarafından sıkça kullanılmaktadır.

Siyasetin eril dilinin yanında siyasal şiddet de siyasetle ilgilenen insanların karşı karşıya kaldıkları bir durumdur. Kadın muhtarlara yöneltilen “Siyasi yaşamınızda herhangi bir zorbalıkla karşı karşıya geldiniz mi? Geldiyse bu duruma karşı tutumunuz nasıl oldu?” sorusu ile siyasal yaşantılarında nasıl ve hangi şiddet ile karşılaştıkları değerlendirilmiştir.

M2 “Zorbalık olmadı ama bir kişiden küfür duydum telefonu kapattığını düşündü ama kapatmamıştı. Hayatın her konumunda böyle kişilerle karşılaşabiliyoruz. Komşumdu ben de onun gelinini aradım ve Bugüne kadar eşim bana küfür etmedi onun hakkı da yok buna dedim ondan oy almak için kibarlık yapıp bu durumu görmezden gelmedim. Bir kadın için bu durum oydan daha önemli.”

M10 “2 yıllık muhtardım, bir kişiye belediyeden kepçe lazım oldu. Belediye çalışanları da yoğunluktan hemen gelemediler. 3-4 gün gecikmeli oldu fakat bu hizmeti isteyen şahıs muhtarlığa gelip bana ve belediyeye hakaretler yağdırmıştı. Belediyenin ivedilikle yapmadığı iş için beni suçlamıştı. Oysa ben günde 2-3 defa yetkilileri aramıştım. Elimde bir sihirli değnek yok, maalesef. O sıralar daha acemiydim herhalde. Ağlayarak yetkiliye sitem edip, yalvarmıştım. “Ne olur, şu kepçeyi gönderin” diye (not: bugün geldiğinizde o kişinin apartmanındaydık). Tebligatlar biz muhtarlar için çok büyük sorumluluk. Postacı evde bulamadığı zaman kapıya muhtarınızdan alınız ibaresi yazan tebliğ yapıştırır. Telefon numarası varsa arayıp söylüyorum (tebligatlar Kanunu’na göre böyle bir zorunluluğumuz yok). Haber verdiklerimizin çoğu da gelip almıyor. Sanıyorlar ki onlar aldıktan sonra süreç başlayacak (icra vs. gibi) aslında muhtar teslim almak zorunda ve yasa süreç biz teslim aldığımızda başlıyor. Bir vatandaşımız kapıda tebliğ görmemiş, bende telefon numarasını bilmediğim için haber vermemiştim. Benim yüzümden mağdur olduğunu söyleyip bağırıp, çağırmıştı. Aslında ben Facebook, Messenger üzerinden bile o isim soy isimde birine mesaj göndermiştim fakat isim benzerliğiymiş. Anlayıp, dinlemeden beni suçlamıştı. Bu olaylar maalesef tüm muhtarlarımızın başına gelebiliyor.”

Çalışma kapsamında görüşme yapılan 10 kadın muhtardan 2’si sözlü şiddete uğradığını belirtirken 8 kadın muhtar, kendilerine yönelik herhangi bir şiddet vakası ile karşılaşmadıklarını belirtmişlerdir. Sözlü şiddete uğrayan kadınların çoğunlukla küfür ve hakarete uğradıkları görülmüştür. Bu durumu da yine siyasetin eril dili ile bağdaştırmak mümkündür. Her iki olayda da sözlü şiddetin taraflarının erkek olması dikkat çekicidir. Yine de 10 kadın muhtarın çoğunluğunun zorbalığa maruz kalmadığının görülmesinden kaynaklı kadınların da muhtarlık statüsünde yer almasının önünü açmaktadır.

Türkiye’nin sosyo-kültürel yapısı, kadını kamusal hayatta görünür olmaktan uzaklaştırmakta, daha çok ev olarak tabir edilen özel alana bağımlı kılmaktadır. Ev işlerinin yapılmasından çocukların bakımına kadarki birçok iş, kadından beklenmektedir. Bu durum, kadınların iş hayatına katılımını azaltmakla birlikte bunun yanında siyasetle de uğraşmalarını oldukça zor hale getirmektedir. Kadın muhtarlara yöneltilen “Özel yaşamınızla muhtarlık göreviniz arasındaki dengeyi kurmakta zorluk çekiyor musunuz?” sorusu ile özel hayatları ile muhtarlık arasında nasıl bir denge gözettilerini değerlendirilmiştir.

M1 “Çekmiyorum. Muhtar olduğumda yaş olarak da ileri bir yaşta olduğum için çocuğum zaten büyümüştü o yüzden muhtarlık yaparken ilk olarak çocuk bakmadığım için zorlanmadım. İkinci olarak da mahalleli beni esnaflıktan tanıdığı için daha rahat ettim.”

M2 “Biraz zor olabiliyor, evdekini buraya, buradakini eve yansitmamak zorunda kalıyorsunuz. Biraz Pollyannacılık oynuyoruz çünkü güler yüzlü olmalıyız sonuçta. Benim özel yaşamımda karşılaştığım sorun muhtarlık görevimin önüne geçirmemeliyim. Böyle başarabiliyoruz. İlk başta zor olsa da artık dengeyi kurabiliyoruz.”

M4 “Çekmiyorum, kızım evli yanımda değil o yüzden sıkıntı yaşamadım.”

M6 “Benim sadece muhtarlığım var özel bir yaşamım yok. Görev sürem boyunca sadece üç gün izin aldım onu da görev yerimde geçirdim.”

M7 “Daha çok muhtarlığı düşünüyorum. Evim otel gibi.”

M8 “Ailem olmadı, çocuğum olmadı ama tüm imkanlarımı kendim aldım. Ben yurtdışından geldim ve Türk bayrağına hasretim. Belediye başkanından Türk bayrağı istedim ama ilk başkan bana hiçbir şey vermedi. Bayrağımı, direğimi kendim diktirdim, bilgisayarımı kendim aldım kameramı kendim aldım.”

M10 “Eşim emekli. Muhtarlıkta birlikte çalışıyoruz. Özel kalemim diyorum ona. Tabi ki bazen anlaşmazlık yaşıyoruz. Eşim ve kızlarım bazı konularda çok taviz vermemden şikayetçi. 7-24 telefonumun susmaması: sular ne zaman gelecek muhtarım, elektriğimiz kesildi muhtarım, çocuğuma köpek saldırdı muhtarım, sokağımda su patlağı var, çöpçüler bugün gelemedi, telefonumu bulup kiralık ev soranlar, 50 yıl sonra asker arkadaşını arayanlar, daha neler neler.. Hafta sonu tebligat almaya gelenler, bu yüzden hafta sonu da muhtarlığı açmak zorunda kalıyorum. Bende çok sabırlı bir insanım. Benim için sorun oluyor. Eşim belediye emeklisi olduğu için sağ olsun çok yardımcı oluyor. Her konuda bilinçli ve bilgisi var. Sabah 6-7 gibi bazen kalkıp baskın ve ev aramalarına gidiyoruz. O zaman biraz tedirgin oluyor ailem. Çelik yeleğimiz olmadığı için, sen arkadan gir diye tembihliyorlar. Şimdiye kadar 5 yıl içinde hiçbir sorun yaşamadım baskınlarda, inşallah bundan sonra da yaşamayız. Aslında kısacası özel yaşamımla muhtarlık arasında dengeyi sağladığımı düşünüyorum.”

Kadın muhtarların özel yaşam ve muhtarlık görevi arasında denge problemi çocuk durumuna göre değiştiğini görülmektedir. Çoğu kadın muhtar dengeyi kurabildiğini söylemektedir. Kimi muhtar kişisel yaşamını muhtarlığın önüne koyarak, kimi ise muhtarlığı özel yaşamının önünde koyarak bir şekilde bu dengeyi sağlamayı başarmıştır. Kadın muhtarların muhtarlık görevi ve özel hayatı ile denge kurması gerekirken erkek muhtarların böyle bir denge kurması zorunlu olmamaktadır. Geleneksel kadın rolleri kadınların çalışma hayatının, çocuk bakımının dahil arasındaki denge ayarlanarak hareket edilmesine sebep olmaktadır.

Muhtarların özlük haklarının yeterli olup olmaması, kadın muhtarlar açısından oldukça önemlidir. Özellikle çocuk sahibi muhtarlar açısından doğum izni, süt izni gibi güvencelerin var oluşu ve kullanılabilirliği kadınların muhtarlık kurumuna yönelik ilgisini artırabilmektedir.

M1 “Gençler için yeterli olmaz çocuk olduğunda izin yetersiz buluyorum. İzin hakkımız olmadığı için azalar bizimle dalga geçiyor. İzin hakkı olmadığı için onlar da aza olmak istemiyor. İşi olanları

aza olmaya ikna etmekte zorlanıyorum çünkü ve aza olanların da bazı isteklerini kendi maaşımdan karşılamak zorunda kalabiliyorum.”

M2 “Yeterli bulmuyorum, genişletilmeli. Toplantıda bu durumu dile getirdik ama daha bir şey olmadı. Doğum yaptım, dört gün izin kullanabildim. Yeterli olmadı tabi ki benim için, rapor alamadım, süt parası alamadım, izin hakkımız yok çünkü bizim aldığımız ücret maaş olarak değil ödenek olarak geçiyor.”

M10 “Ben muhtar seçildiğimde çok bir maaşımız yoktu. Muhtarlık binamızın masraflarını (elektrik, internet, kırtasiye, çay, kahve) onları ödüyordum. Asgari ücretle endekslenmesi çok iyi oldu. Ayrıca, BAĞ-KUR üzerinden primlerimiz de yatıyor (muhtar adayları da arttı). Doğum izni yok şu an. Ama gündemdeydi. Ayrıca muhtarın yıllık izni yok. Azalarımızdan birine vekalet veriyoruz. Kaç günlük olursa, o kadar bizim ödeneğimizden kesilip, azamıza yatıyor. İnşallah muhtarlara da yıllık izin onaylanır.”

M5 “Maaşın yeterli olduğunu düşünüyorum ama süt izni ve doğum iznini yetersiz buluyorum.”

Görüşülen tüm kadın muhtarlar özlük haklarını yetersiz bulmaktadır. Özellikle özlük haklarının yetersiz olduğunu dile getirenler; çocukları daha küçük yaşlarda olanlar ve doğum yapan kadın muhtarlardır. M2 bu durumu toplantılarda dile getirdiğini, doğum izni olmadığı için sadece 4 gün izin kullanabildiğini ifade etmiştir. Kadın muhtarlar azalar konusunda da izin olmadığı için zorluk çektiğinden bahsetmektedir.

Uluslararası örgütler, devletler, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve siyasi partiler siyasette kadın temsili artırmak için çeşitli faaliyetler yürütmektedir. Geçmişten günümüzde kadınların temsil oranında -az da olsa- artış görülse de günümüzdeki rakamlar istenilen seviyede değildir. Muhtarlığa zihnen hazır olmuş, seçim kampanyası yönetmiş, muhtarlık seçimini kazanmış ve en az yaklaşık 5 yıldır da icra makamında olan kadın muhtarların kadınların siyasetteki temsilinin nasıl artırılacağına yönelik düşünceleri oldukça önemlidir. Bu başlık altında kadın muhtarlara yöneltilen “Kadınların yerel siyasetteki oranını artırmak için yapılması gerekenler nelerdir?” sorusu ile görevde olan kadın muhtarların konuya bakışları değerlendirilmiştir.

M2 “Kadınlar bireysel olarak cesur ve haklarının farkında olmalılar.”

M10 “Yerel siyasette kadınların başarısını göstermek için TV programlarında haber programlarında daha çok yer verilmeli, röportajlar yapılmalı. Başarılarımız zihinlerde kazanmalı ki ters düşünen birçok zihin değişmeli. Kadınlara güvenmeli ve desteklenmeli.”

M9 “Kadınlara öncülük verilmeli, yollar açılmalı.”

M7 “Biz kendi çabamızla kazanıyoruz. Kadınların ön plana çıkarılması gerekiyor. Eşim bana ilk dönem destek olmadı, ikinci dönem aday olmayı düşünüyorum ve önümüzdeki dönem için destekliyor çünkü yapabileceğimi gördü. Eşlerin bunu kabullenmesi gerekiyor, yanındayım desin istedim. Eşim sadece “muhtar olmak istiyor, olsun” dedi bana. Yanımda olduğunu hissetmedim. Hissetmek isterdim.

Ben sosyal medyayı da aktif kullanıyorum fakat kadeh fotoğrafı, yemek fotoğrafıyla gönderi atmıyorum, atamam. Özgürlüğümüz kısıtlı. Kimileri yapıyor ama biz muhtarlık kurumuna saygı duyuyoruz.

Bir olay olduğunda polis bizi sabah beşte bazen de gece üçte alıyor. Bu işin saati yok. Bir gün ve beni polis aldı ev araması için ama gece 4'te eve gittim ve sonraki gün oğlumun düğünü vardı. Herhangi bir arama muhtar olmadan yapılmıyor. Yine bir gece aramada iki evden ses çıkmadı gittim, ölü buldum. Kimsesi olmadığı için ben defnettim, akrabası sahip bile çıkmadı."

M8 "Gelir kapısı olarak görmeyecek, hizmetini yapacak. Ben parasız yaptım. Günümüzde kadınların eğitim düzeyi arttı, aydınlık oldu dayak vs. gibi olaylar olmuyor. Eğitim aydınlatıyor."

Kadınların siyasette temsil oranının artırılmasına yönelik kadın muhtarların yanıtları oldukça farklılık göstermektedir. M2 önce kadınların kendi haklarının farkında olması gerektiğini belirtirken M10 medyanın siyasetle uğraşan kadınlara daha çok yer vermesi gerektiğini belirtmekte, M8 ise bu işin gelir kapısı olarak görülmemesi gerektiğinin altını çizmektedir. Verilen tüm yanıtlar kadınların siyasette görünürlüğünü artırıcı bir işleve sahiptir; ancak hiçbir kadın muhtarın kadınların toplumdaki rolüne, siyasetin eril diline, siyasi partilerin mevcut erkek egemen yapısına, finansman sorununa değinmemeleri de dikkat çekicidir.

Sonuç

Toplumsal kültürün etkisi ile kadınlar ve erkekler yaşamlarında kalıplaşmış rollerle ilerlemektedirler. Kadınlara yüklenen roller: yemek yapma, çocuk bakmak, yetiştirmek gibi aile içi rollerdir. Çeşitli kadın hareketlerine ve çabalarına rağmen kadınların toplum içi rolleri erkeklerle eşit seviyelere gelememiştir. Dünyada birçok ülkede hukuki anlamda eşitlik söz konusu olsa da temsili anlamda eşitliğin zayıf olduğu görülmektedir. Dünyada ve Türkiye'de kadınlar, bürokrasiden ekonomiye, genel siyasetten yerel siyasette kadar hayatın her alanında eksik temsile sahiptir. Yaşamın her kademesinde kadınlar erkek hegemonyasıyla karşı karşıya gelmektedir. Kadınlar, aile içinde sınırlı kaldığı rollerin dışına çıkmak istediklerinde, toplumsal önyargılar kadınların hedeflerinin önüne geçmektedir. Kadınların karar alma mekanizmalarında var olmaları, toplumda kadınlarla ilgili geleneksel önyargıyı kırma ve demokrasiyi güçlendirme noktasında önemli bir adımdır. Kadınların karar alma mekanizmalarında aktif olarak yer alması, kadınlarla ilgili toplumsal, geleneksel düşüncenin kalkmasını sağlarken, temsil oranlarının artması da demokrasiyi güçlendirecektir.

Bu araştırmada, Kırklareli'nde görev yapan kadın muhtarların yerel siyasete katılımı incelenmiştir. Araştırma, kadınların yerel siyasette yaşadığı zorluklar, karşılaştıkları engeller ve muhtarlık kurumunu tercih etme nedenleri üzerinde yoğunlaşmıştır. Kırklareli'ndeki kadın muhtarlar, genellikle toplumsal cinsiyet rollerinin getirdiği engellerle karşılaşsalar da yerel siyasette aktif rol alarak toplumlarına hizmet etmeye devam etmektedir.

Kadın muhtarların, muhtarlık görevini üstlenmelerinin sebeplerinden biri olarak, muhtarlık kurumunun siyasetten görece daha uzak bir alan olması sayılabilir. Bu nedenle, kadınlar, daha az engelle karşılaşarak bu göreve talip olabilmektedir. Ancak kadınlar, muhtarlıkta görev aldıklarında dahi cinsiyetlerinden kaynaklanan dezavantajlarla yüz yüze kalmakta, zaman zaman seçmenlerin ve toplumun cinsiyetçi yaklaşımlarına maruz kalmaktadır. Kadın muhtarlar, özellikle kadın seçmenler tarafından daha fazla destek görmektedir; zira kadın seçmenler, kadın muhtarların ihtiyaçlarını daha iyi anlayabileceğini düşünmektedirler.

Muhtarların, seçim kampanyası sürecinde finansman sorunu yaşamaması, çoğunlukla kendi maddi imkânlarıyla süreci yönetmeleri dikkat çekicidir. Bu, yerel siyasette kadınların maddi destek bulma

konusunda erkeklere oranla daha az sorun yaşadığını, ancak genel olarak siyaset sahnesinde daha büyük finansman ihtiyaçları olduğunda kadınların zorlandığını ortaya koymaktadır.

Kadın muhtarlar, görev süreleri boyunca mahallelerinde önemli hizmetler gerçekleştirmiştir. Eğitim, sağlık, altyapı ve sosyal hizmetler gibi çeşitli alanlarda mahalle sakinlerine yönelik projeler ve çalışmalar yaparak aktif bir rol üstlenmişlerdir. Ayrıca kadın muhtarların, mahalle sakinleriyle güçlü bir iletişim kurarak sorunları çözüme konusunda başarılı oldukları görülmektedir. Ayrıca Kırklareli’nde görev yapmakta olan kadın muhtarları daha çok kadınların desteklediği açıktır.

Sonuç olarak, Kırklareli’nde görev yapan kadın muhtarlar, yerel siyasette kadınların temsili açısından önemli bir rol oynamaktadır. Kadınların siyasette daha fazla yer alabilmeleri için hem bireysel hem de toplumsal düzeyde desteklenmeleri gerekmektedir. Eğitim ve bilinçlenme, kadınların yerel siyasete daha fazla katılmalarını sağlarken, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda farkındalık oluşturulması büyük önem taşımaktadır. Kadınların siyasal alanda varlık göstermeye devam etmeleri, toplumsal gelişim ve demokrasi açısından kritik bir rol üstlenmektedir.

Siyasette, özellikle de yerel siyasette kadın temsil sorununa yönelik çözüm politikalarına bakıldığında öncelikle çeşitli ülkelerde uygulanan kadın kotasının ülkemizde mutlaka faaliyete geçirilmesi şarttır, özellikle büyük siyasi partiler, temsilin gerçekleşmesini sağlayan araç olması sebebiyle kadınların karar alma mekanizmalarına katılımında yapılan girişimleri desteklemesi gerekmektedir. Karar mekanizmalarında yer alan kadınların ve erkeklerin kadın sorunlarına ilişkin duyarlılık oluşturması gerekmektedir. Pozitif ayrımcılığın geliştirilmesi için uygulamalar yapılarak kadınların siyasete daha sıcak bakması sağlanmalıdır. Toplumsal cinsiyet rollerinde eşitlik sağlanması için yerel yönetim politikalarının güçlendirilmesiyle yerelden merkeze doğru değişim ve dönüşüm söz konusu olacaktır. Kadın temsiliinde yaşanan sorunun; siyaset mekanizmasında yer alan aktörlerin (partilerin, siyasi parti başkanlarının, delegelerin vs.) inisiyatifine bırakılarak çözülemeyeceği yıllara ait oranlara bakıldığında görülmekte olup, bu konunun yasal altyapısının hazırlanması gerekmektedir. Siyasetin erkek egemen yapıdan çıkarılması, Mutlu’nun (2017) ifadesiyle siyasetin dilinin dönüştürülmesi kadınların temsil sorununun çözümü noktasında ilerleme sağlayacaktır. Siyasette kullanılan eril dile kadınlar ya adapte olmuş ya da adapte olmak için uğraşmaktadırlar. Ayrıca kadınların temsil sorununun sadece kadınların rakamsal oranlarının artırılması ile çözüme kavuşturulamayacağı, niteliksel açıdan donanımlı kadınların siyaset mekanizması içerisinde yer alması sağlanmalıdır. Nitekim belediye meclis üyeliği ve il genel meclis üyeliğine gösterilen kadın adayların önemli ölçüde ‘ev hanımlarından’ oluştuğu ve seçimlerde başarı sağlayamadığı bu konuda önemli bir veri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kaynakça

- Akyıldız, A. (2006). Muhtar, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 31, 51-53.
- Arikboğa, E. (2002), *Boşluk Doldurucu ve Aracı Kurum: Mahalle Muhtarlığı*, Yerel Yönetimler Sempozyumu Bildirileri, Birgül A. Güler ve Ayşegül Sabuktay (Haz.), TODAİE Yerel Yönetimler Araştırma ve Eğitim Merkezi yayını, 167–176.
- Baltacı, A. (2018). Nitel Araştırmalarda Örneklem Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme, *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 231-274.
- Biricikoğlu, H. (2013). Yerel Yönetimlerde Kadın Temsilinin Yetersizliği: Sakarya İlinde Yapılan Bir Araştırma, *Sakarya İktisat Dergisi*, 2(3), 65- 96.

- Çadır, M. (2011). *Kadının Siyasal Yaşama Katılımında Siyasi Parti Kadın Kollarının Rolü (TBMM’de Grubu Bulunan Siyasi Partiler Bağlamında Ankara İli Örneği)*, Ankara: T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Çadırcı, M. (1993). Türkiye’de Muhtarlık Kurumunun Tarihi Gelişimi, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 2(3), 3-11.
- Gökçimen, S. (2008). Ülkemizde Kadınların Siyasal Hayata Katılım Mücadelesi, *Yasama Dergisi*, 10, 6-59.
- Güneş, M. (2009). *Osmanlı Devleti’nde Muhtarlık Teşkilatının Kuruluşu ve Gelişimi (1829-1864)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.
- IPU-UN Women 2023, Women in Politics Map 2023, <https://turkiye.un.org/en/22432-women-politics-map-2023>, Erişim Tarihi: 29.08.2024.
- İçişleri Bakanlığı. (2024a). Muhtar Bilgi Sistemi, <https://www.icisleri.gov.tr/bilgiteknolojileri/muhtar-bilgi-sistemi-projesi#:~:text=Muhtar%20Bilgi%20Sisteminin%20%C5%9Fuanki%20veri,Toplam%20Ba%C5%9Fvuru%20Say%C4%B1s%C4%B1%3A%20139.160>, Erişim Tarihi: 22.12.2024.
- İçişleri Bakanlığı. (2024b). Türkiye Mülki İdare Bölümleri Envanteri, <https://www.e-icisleri.gov.tr/Anasayfa/MulkiIdariBolumleri.aspx>, Erişim Tarihi: 22.12.2024.
- Kaşıkırık, A. ve Dokuzcan, H. (2022). Kadınların Yerel Yönetimlere Giriş Kapısı “Muhtarlık” Kurumu: Bir Kapı’da Sen Aç Kampanyası Örneği, *Kent ve Çevre Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 4- 16.
- Kaşıkırık, A. vd. (2020). 2019 Yerel Seçimlerine Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Perspektifinden Bakmak, https://ka-der.org.tr/wp-content/uploads/2020/12/KA.DER_Sivil-Dusun_Kitapcik.pdf, (Erişim Tarihi: 10.09.2024).
- Kaypak, Ş. ve Kahraman, M. (2016). Türkiye’de Kadının İnsan Hakları ve Anayasal Yansıması, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(33), 298-315.
- Mutlu, A. (2012). Kadınların Siyasete Girme Yöntemi Olarak Mahalle Muhtarlığı, *Yerel Politikalar*, 1, 27-48.
- Ortaylı, İ. (2000). *Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahalli İdareleri (1840-1880)*, Ankara: TTK Yayınları.
- Oruç, T. (2013). *Yerel Siyasette Temsil ve Katılım: Kadın Aktörler* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Parlak, B. (2020). *Türkiye’de Yerel Yönetimler*, Değişim Yayınları.
- Sağıt, D. (2016). *Yerel Yönetimlerde Kadının Siyasal Katılımı: İzmir İli Üzerine Bir Araştırma*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sallan Gül, S. (2007). 22 Temmuz Seçiminin Galibi Kim? Bıyıklı Kadınlar mı Yoksa Eril Siyaset mi?, *Toplum ve Demokrasi Dergisi*, 1(1), 1- 26.
- Sarısamam, S. (2023). Kadın Hakları Bağlamında Türkiye’de İlk Kadın Milletvekilleri, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 100. Yılında Cumhuriyet Özel Sayısı, 25, 1-14.

- Seyitdanlıoğlu, M. (1996). Yerel Yönetim Metinleri VI: 1871 Vilayet Nizamnamesi ve Getirdikleri, *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 5(5), 89-103.
- Sezgin, S. (2019). Yerel Siyasette Kadın Temsili: 31 Mart 2019 Yerel Seçimleri: Kırklareli İli Örneğinde Bir Deđerlendirme, *Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi E-Dergi*, 8(2), 21-47.
- Şahin, M. ve Işık, E. (2011). Osmanlı'dan Cumhuriyete Mahalle Yönetimi, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 30, 221-230.
- Şahin, Y. ve Asarkaya S. (2019). Mahalle Muhtarlığı Kurumunun Tarihi Gelişimi, *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(3), 23- 32.
- Tekin, N. (2009). *Ev Kadınları ve Çalışan Kadınlar Arasında Siyasal Davranış Farklılıkları: Isparta Örnek Olay Araştırması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tuna, O. ve İşlek, A. E. (2022). *Sadiye Hanım (1897-1951): Türkiye'nin İlk Kadın Belediye Başkanı, Cumhuriyet Döneminin Öncü Türk Kadınları*, Berikan Yayınevi.
- TÜİK. (2020). "Toplumsal Cinsiyet İstatistikleri, 2020", https://www.tuik.gov.tr/media/announcements/toplumsal_cinsiyet_istatistikleri_2020.pdf, (Erişim Tarihi: 03.09.2024).
- TÜİK. (2023). "İstatistiklerle Kadın, 2023" <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Kadin-2023-53675>, (Erişim Tarihi: 03.09.2024).

Extended Abstract

The aim of this study is to examine women's representation in local politics in Turkey through female neighborhood mukhtars in Kırklareli. The study was prepared using snowball sampling method, one of the qualitative research methods. The sample of the study consists of female neighborhood mukhtars serving in Kırklareli in the local election period of March 31, 2019-March 31, 2024. Within the scope of the study, a semi-structured interview form was prepared and interviews were conducted with 10 of the 12 female neighborhood headmen.

With the influence of collectivist culture, women and men progress in their lives with stereotypical roles. The roles assigned to women include domestic responsibilities such as cooking, childcare, and raising children. Despite various women's movements and efforts, women's roles in society have not reached equal levels with men. Although legal equality exists in many countries worldwide, representational equality remains weak. In both the world and Turkey, women are underrepresented in all areas of life, from bureaucracy to the economy, from general politics to local politics. At every level of life, women face male hegemony. When women try to step outside the limited roles assigned to them within the family, societal prejudices hinder their goals. Women's presence in decision-making mechanisms is a crucial step in breaking traditional prejudices about women and strengthening democracy. The active participation of women in decision-making processes will help eliminate traditional societal perceptions of women while increasing representation rates, thereby strengthening democracy.

One of the reasons why women take on the role of a village/neighborhood head (muhtar) is that the institution of muhtarlık is relatively more distant from politics. For this reason, women can pursue this position with fewer obstacles. However, even when women serve as muhtars, they still face disadvantages stemming from their gender and are sometimes subjected to sexist attitudes from voters and society. Female muhtars receive greater support, particularly from female voters, as women believe that female muhtars can better understand their needs.

It is noteworthy that muhtars do not face financial difficulties during their election campaigns and mostly manage the process with their own financial resources. This suggests that, in local politics, women face fewer challenges in securing financial support compared to men. However, when it comes to larger financial requirements in the broader political arena, women tend to struggle more. During their tenure, female muhtars have carried out significant services in their neighborhoods. They have played an active role by implementing projects and initiatives in various areas such as education, health, infrastructure, and social services for local residents. Additionally, female muhtars have been successful in solving problems by establishing strong communication with the community. It is also evident that female muhtars in Kırklareli receive greater support from women.

In conclusion, female muhtars serving in Kırklareli play a significant role in the representation of women in local politics. To increase women's participation in politics, they need support both at the individual and societal levels. Education and awareness-raising are crucial in encouraging women to participate more actively in local politics, while fostering awareness of gender equality is of great importance. The continued presence of women in the political sphere plays a critical role in social development and democracy.

When examining policy solutions to the issue of women's representation in politics, particularly in local politics, it is essential to implement gender quotas, as practiced in various countries. Large political parties, in particular, must support initiatives that facilitate women's participation in decision-making mechanisms, as they serve as key instruments in ensuring representation. Both women and men in decision-making positions must develop sensitivity toward women's issues. Implementing measures to promote affirmative action can encourage women to view politics more favorably. Strengthening local governance policies to achieve gender equality in societal roles will drive change and transformation from the local level to the central level.

Looking at historical data, it is evident that the issue of women's representation cannot be resolved solely at the discretion of political actors (such as parties, political party leaders, and delegates). Instead, it requires a solid legal

framework. Removing politics from its male-dominated structure and, as Mutlu (2017) states, transforming the language of politics will contribute to resolving the issue of women's representation. Women have either had to adapt to the masculine political language or have struggled to do so. Moreover, addressing women's representation issues cannot be achieved merely by increasing their numerical presence; it is essential to ensure that qualified and competent women are integrated into the political system. In fact, a crucial finding is that a significant portion of female candidates nominated for municipal and provincial council positions consists of "housewives" who fail to achieve electoral success.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanları
Research and Publication Ethics Statements

Benzerlik Oranı <i>Similarity Rate</i>	Çalışmanın intihal.net tarafından gerçekleştirilen taramada benzerlik oranı %11 olarak tespit edilmiştir. <i>The similarity rate of the article performed by intihal.net was determined as 11%.</i>
Tekrar Kullanım <i>Reuse</i>	Bu çalışma 13.12.2024 tarihinde Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalında savunulmuş Yerel Siyasette Kadının Rolünü Kadın Muhtarlar Üzerinden Okumak: Kırklareli Örneği başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir. <i>This study is derived from the master's thesis titled Examining the Role of Women in Local Politics Through Female Muhtars: The Case of Kırklareli, which was defended on 13.12.2024 in the Department of Political Science and Public Administration at the Institute of Social Sciences, Kırklareli University.</i>
Yapay Zekâ Kullanımı <i>Use of Artificial Intelligence</i>	Çalışmada YZ teknolojilerinden yararlanılmamıştır. <i>AI technologies were not utilized in the study.</i>
Katkı Oranı <i>Contributions</i>	Bir tezden türetilmiş bir yayın olduğu için, sorumlu yazar tarafından yazılmış ve danışman tarafından yönlendirilmiştir. <i>Since it is a publication derived from a thesis, it was written by the corresponding author and guided by the supervisor.</i>
Çıkar Çatışması <i>Conflict of Interest</i>	Çıkar çatışması yoktur. <i>There is no conflict of interest.</i>
Destek/Teşekkür <i>Support/Acknowledgement</i>	Çalışma herhangi bir kurum, kişi veya projeden destek almamıştır. <i>The study did not receive support from any institution, person or project.</i>
Etik Kurul Onayı <i>Ethics Committee Approval</i>	Kırklareli Üniversitesi, Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulu tarafından 15.04.2024 tarihli, E-35523585-199-119780 numaralı izin alınmıştır. <i>Permission dated 15.04.2024 and numbered E-35523585-199-119780 was obtained from Kırklareli University, Scientific Research and Publication Ethics Committee.</i>
Ölçek Kullanım İzni <i>Scale Use Permission</i>	Ölçek iznine gerek yoktur. <i>Scale permission is not required.</i>

Ek 1. Etik Onay Belgesi

T.C.
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulu

Sayı : E-35523585-199-119780
Konu : Etik Kurul İzni Hk. (Zuhal CANGÖZ)

Sayın Zuhal CANGÖZ

İlgi : Etik Kurul Online Başvuru Formu.

İlgili başvuru gereği, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Öğrencisi Zuhal CANGÖZ'ün yürütmeyi planladığı **“Yerel Siyasette Kadının Rolünü Kadın Muhtarlar Üzerinden Okumak: Kırklareli Örneği”** adlı çalışması Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulu tarafından incelenmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda; Kurulumuzca çalışmanın etik açıdan sakınca içermediğine karar verilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Ünal ÇAĞLAR
Kurul Başkanı

Adres: Kırklareli Üniversitesi Rektörlüğü Kayalı Yerleşkesi
Telefon No : 0 2882129670 Fax No : 0 288 2129679
e-Posta : İnternet Adresi : <http://www.klu.edu.tr>
Kep Adresi : kirklareliuniversitesirektorlugu@hs01.kep.tr

Bilgi için :Seher USKE
Bilgisayar İşletmeni
Dahili No: